

A movie poster for the film 'Tale uden ord'. The background is dark, with two children's faces and hands illuminated by a warm, orange light. On the left, a child's face is shown in profile, looking upwards with an open mouth. In the center, a hand is raised with fingers spread. On the right, another child's face is shown, looking downwards with a hand near their mouth. The title 'Tale uden ord' is written in large, bold, orange-to-yellow gradient letters at the top right.

Tale uden ord

-en film om det ordløse menneske

Tale uden ord

- en film om det ordløse menneske

Jeg overværede engang en samtale mellem to mennesker, som jeg aldrig glemmer. Samtalen var ordløs, og den ene part i dialogen var en psykisk udviklingshæmmet dreng på otte år. Jeppe Post hed han. En lille spinkel dreng, meget smuk og med et par kønne talende øjne gemt bag brillerne.

Jeppe hørte som sagt til den gruppe, som går under betegnelsen psykisk udviklingshæmmede, eller åndssvage som det hedder i folkemunde. Han var fysisk svag og måtte blandt andet transporteres i en kørestol, fordi han ikke selv kunne gå. Psykisk var han på mange måder endnu som et lille barn.

Jeppe mødte jeg, da jeg sammen med to musikere var taget ud på et fritidshjem for psykisk udviklingshæmmede børn og unge. I det lokale, hvor vi opholdt os, var der et klaver. På et tidspunkt tog en af musikerne Jeppe på skødet og satte sig hen til klaveret. Ingen af os vidste dengang, om Jeppe nogensinde havde set et klaver. Men pludselig begyndte han at spille.

Først søgende og i korte intervaller. Senere i lange sikre sekvenser. Smukt og harmonisk, men dog med skæve toner og en pausering, der gav hans spil en uimodståelig personlig stil. En egenart og en originalitet, der lå langt fra efterligningens og plagiatets kunst.

I en tid spillede han alene, optaget af sin monolog. Men da så en af musikerne tog en guitar og blandede sig, standsede Jeppe sit spil og lyttede. I nogle øjeblikke koncentrerede han sig om guitarens toner, fandt et passende svar på klaverets tangenter og slog dem an.

Lyttede igen og formede sit svar ud fra tonernes mangfoldige kompositoriske muligheder. I en dialogs klassiske opbygning fortsatte samtalen i nogle minutter, hvor Jeppe og musikeren skiftevis talte og lyttede.

Jeg er dybt taknemmelig over i filmen Tale uden ord at kunne præsentere dialogen, som heldigvis blev udødeliggjort den dag, det skete.

Jeppe døde nemlig kort tid efter lydoptagelserne af en uhelbredelig sygdom.

Grundlaget for filmen er de erfaringer, som jeg gjorde gennem de fem år, jeg arbejdede med psykisk udviklingshæmmede børn og unge.

Jeg lærte aldrig at forstå dem, men jeg er dybt fascineret af det, de repræsenterer. At have haft den oplevelse i korte øjeblikke at blive inviteret indenfor i disse menneskers univers, der i hvert fald i første omgang er så forskelligt fra mit eget, hører til de største øjeblikke i mit liv.

Jeppe var ikke noget enestående tilfælde, og jeg har tit og ofte spurgt mig selv, hvem der er mest handicappet, når det drejer sig om at forstå hinanden - at finde et fælles sprog?

De fem hovedpersoner i filmen stiller i deres eget ordløse sprog en række spørgsmål, som ingen indtil nu har kunnet give et tilfredsstillende svar på.

- Poul Thomsen
Instruktør

Tale uden ord

Umiddelbart efter at have set filmen første gang fik jeg tre indfald.

- 1.** Enhver kender til oplevelser, situationer og følelser, hvor ord ikke slår til, når hændelsen eller bevægelsen skal beskrives.
- 2.** En iøvrigt begavet regent nede i Europa foranstaltede engang et forsøg med spædbørn. Han ville vide, hvilket sprog en nyfødt ville udvikle gennem opvæksten, hvis man undlod at give det emotionel og sproglig påvirkning.
I stedet for at begynde at tale tysk, fransk eller latin, døde børnene af mangel på menneskelig varme.
- 3.** I la Fontaines fabler taler dyrene. De tænker og handler, som var de mennesker.
Vi ved med vores logik, at hvis hvaler kunne tale med menneskets sprog, ville de udtrykke helt andre følelser og kommandoer, end noget menneske kunne finde på at bruge.

I filmen Tale uden ord har instruktøren besluttet sig for at lade autistiske og psykotiske mennesker tale, bl.a. gennem de landskaber, de er placeret i.

Valget er gjort fordi ordløse mennesker, der lever i deres egen verden, begribeligvis har uoverstigelige vanskeligheder ved at kommunikere på vores præmisser.

Han har i fremstillingen og billedvalget søgt ind bag vores parader, som de kommer til udtryk i de forståelsesrammer, psykiatrien, psykologien og pædagogikken kan opstille.

Vi kommer ind på et sæt af følelser, der gemmer sig i handlingsmønstre og udtryksmåder ledsaget af musik, bevægelser og landskaber.

Det psykotiske menneske opstiller sine egne spilleregler, symboler og værdier. Sommetider udtrykker de en appel rettet mod os, sommetider er de et led i en indre dialog, men oftest er de et net af handlinger og lyde, der i sig selv har en mening eller tilfredsstillelse for den psykotiske.

Det er ikke nogen forherligende eller forstående film, du kommer til at se.

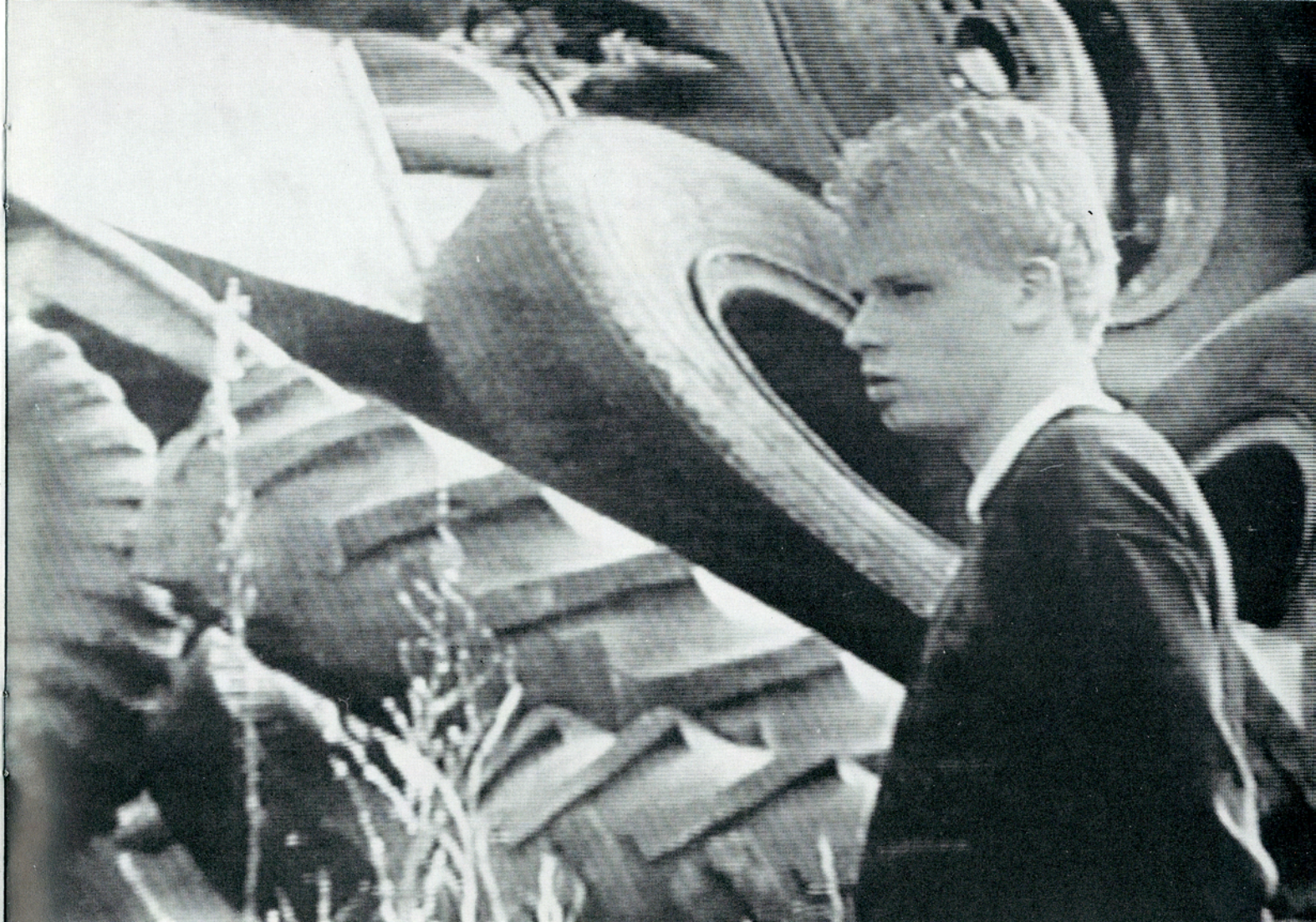
Til tider tenderer den en tolkningsfilm, især hvor instruktøren lader personerne optræde i usædvanlige omgivelser, men oftest er scenerne overgivet til disse mennesker på en sådan måde, at du får nogle spørgsmål at arbejde med.

Men endnu mere får du i virkeligheden nogle udtryk og situationer, der former sig på de psykotiskes egne vilkår.

Filmen er både betagende og foruroligende i billedvalg og komposition. Du får på 20 minutter nogle personers ageren foran et kamera, og det kræver som enhver anden billedanalyse, at du åbner for dine egne billeder, det ordløse i dig selv.

Filmen vil ikke give dig nogen psykologisk nøgle til forståelse af den psykotiske eller dig selv. Dens ambition rækker til, at du måske erhverver dig lidt mere land i den del af dit sind, hvor VÆREN PÅ EGNE PRÆMISSER vinder forståelse eller accept.

- Rudy Hovgaard
Udviklingskonsulent

Tale uden ord
- en film om det ordløse menneske

Danmark, 1990. 16mm, video, 24 min.

Manuskript og instruktion: Poul Thomsen.

Fotograf: Anthony Dod Mantle.

Tonemester: Lars Viggo Høyer.

Producer: Torben Robin Schmidt.

Klipper: Henrik Fleischer.

Musik: Henrik Hytteballe og Kim Jeppesen.

Manuskript bearbejdet af Poul Thomsen, Anthony Dod Mantle og Torben Robin Schmidt.

Konsulent: Rudy Hovgaard.

Medvirkende: Clodin Lachin Chamaki, Jørgen Cotek Jensen, Palle Laursen, Martin Jespersen og Michael Henge.

Produceret af Robin Film Production.

Finansieret af Statens Filmcentral, Egmont Fonden, SUM - Socialstyrelsen, LEV - Landsforeningen Evnesvages Vel og Socialpædagogernes Landsforbund.

Udlejning: Statens Filmcentral.

Filmen kan lejes hos Statens Filmcentral, Vestergade 27, 1456 København K, tlf. 33 13 26 86 eller Statens Filmcentral, Lundingsgade 33, 8000 Århus C, tlf. 86 13 28 00.

Filmnr. 38-030

Videonr. V38-030

Decimalnr. 38.7

Denne pjece er udgivet af Statens Filmcentral, 1990.

Sats: Andreas Steinmann. Layout: Kjeld Brandt. Tryk: Haugaard Grafisk.